

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในสังคมไทย
: แนวคิด ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในอนาคต

ชื่อผู้เขียน: นายสฤณี มินตระ

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร	พงษ์วาท	ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร. อัมพร	ศิริบุญมา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมโชติ	อ่องสกุล	กรรมการ

บทคัดย่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในสังคมไทย เป็นแนวคิดเชิงอุดมคติที่เชื่อมั่นว่าจะสามารถพัฒนาคุณภาพการนุญยและสนองตอบความต้องการของภาคประชาชนได้ดีกว่าการจัดการศึกษาในระบบปัจจุบันที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวคิดนี้จะได้รับการสนองตอบจากภาครัฐอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ในรูปของนโยบายของรัฐบาลชุดต่าง ๆ มาเกือบ 2 ทศวรรษแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นจริงได้ จากการศึกษาพบว่า มีปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ

รัฐไม่มีความจริงจังในการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา แม้ว่าในช่วงเกือบ 20 ปีที่ผ่านมาจะมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการบางอย่างที่ดูเหมือนจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยก็ตาม แต่โดยเนื้อแท้แล้วอำนาจที่แท้จริงในการจัดการศึกษาก็ยังกระจุกกันอยู่ที่ส่วนกลาง ปัญหาที่ตามมาก็คือ ปัญหาด้านแนวคิดของทั้งผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาและประชาชนที่เห็นว่าเป็นไปไม่ได้หรือเป็นไปได้ยากที่จะปล่อยให้ประชาชนจัดการศึกษาตนเอง เพราะไม่มีศักยภาพพอเพียง

และท้ายที่สุดคือ ปัญหาในด้านการลงมือปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวคิดดังกล่าว เพราะส่วนใหญ่ของผู้ที่คิดและผลักดันเรื่องนี้อย่างจริงจังเป็นคนในชนชั้นกลางที่ยืนอยู่ข้างประชาชน ผู้ปฏิบัติงาน (ข้าราชการ) ส่วนใหญ่ก็ขาดศรัทธาและไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นตรงไหน อย่างไร ในส่วนของประชาชนเอง แม้ว่าจะมีโอกาสลงมือปฏิบัติจริงก็เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย

การจัดการศึกษาในอนาคต จะต้องตั้งอยู่บนหลักการ การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ประชาชนสามารถมีส่วนกำหนด รูปแบบ เนื้อหา และวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยรัฐต้องลดบทบาทการควบคุมลง เป็นการสนับสนุน แนวคิดนี้จะเป็นจริงได้ ก็ต่อเมื่อประชาชนต้องเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองที่จะจัดการศึกษาได้ และเห็นว่า การจัดการศึกษาแบบรวมศูนย์อำนาจโดยรัฐนั้น ไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนในชุมชนแต่ละท้องถิ่นได้ ดังนั้นแนวทางที่จะจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมได้จะต้องมีการรณรงค์สร้างสำนึกร่วม โดยการสร้างกระแสน้ำ ชูประเด็น ทำการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย เน้นการกระจายอำนาจ คัดค้านความไม่เป็นธรรมในสังคม ใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาและเผยแพร่แนวคิด รวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรประชาชน-ผู้ปฏิบัติงาน องค์กรทางการศึกษา มีศูนย์กลางเพื่อการประสานงาน เช่น สมัชชาประชาชนหรือรูปแบบอื่น ๆ เป็นเวทีสะท้อนปัญหาและเผยแพร่ข่าวสารแนวคิดสู่องค์กรสถาบันทางสังคม และประชาชนโดยตรง ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับจะต้องจริงจัง และจริงจังกับการทำงานตามแนวคิดดังกล่าว โดยอาศัยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่รัฐเปิดโอกาสให้ในขณะนี้ และรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กร ในส่วนของรัฐจะต้องผลักดันนโยบายการกระจายอำนาจให้เป็นจริงให้ได้ โดยกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไปให้แก่ประชาชนโดยตรงทุก ๆ ด้าน ให้สามารถจัดการศึกษาได้หลายรูปแบบ ได้ครูในมิติใหม่ มีกองทุนเพื่อการศึกษา มีหลักสูตรที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง และมีกระบวนการเรียนรู้โดยการกระทำจริง ฯลฯ

ดังนั้นแนวคิดดังกล่าวจะเกิดเป็นจริงขึ้นได้ นอกเหนือไปจากการดำเนินการอย่างจริงจังในภาคราชการแล้ว ภาคประชาชนเองจะต้องตระหนักถึงศักยภาพของตน และผลักดันตัวเองให้เข้าไปมีส่วนร่วมทั้งในเรื่องของการจัดการศึกษาและเรื่องอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตและชุมชนของตนเองให้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

Thesis Title: People's Participation in Educational Management in Thai Society : Perspectives, Problems and Prospects

Author: Mr. Sarith Mintara

M.Ed. : Educational Administration

Examining Committee:

Assist. Prof. Dr. Annop Pongwat	Chairman
Lecturer Dr. Umporn Siriboonma	Member
Assist. Prof. Somchot Ongsakul	Member

Abstract

People's participation in educational management in Thai society is an idealistic concept based on the belief that through it human potentials can best be maximized and their needs best fulfilled while state-run education yields maximum benefits to bureaucracy and the private sector.

However, almost 2 decades have passed. The state policy on people's participation in educational management, though adopted by successive governments, has not almost absolutely yielded any concrete result. Investigating the reasons behind indicated some explanations.

Primarily, the state has not been very serious or sincere. Although certain education models and approaches have been developed in the past 2 decades apparently allowing people's participation, in

essence the real power controlling education has always been concentrated at the center. Overtime, this centralized nature of power has caused both the state and its officials and the people in general to feel that it's simply impossible or very unlikely for the common people to organize and run their own education simply because they have not got potentials to do so. Finally, this investigation found that most of those initiating and pushing for the realization/implementation of this concept belonged to the middle class but were siding with the common people. Most practitioners and bureaucrats/technocrats had no faith in the idealistic concept. And if they had to do something about it, they did not know where to begin and how. The people themselves when accorded opportunities to practice it met with great difficulties.

Therefore, future education must be based on the principle of people's participation. They must be able to determine educational models, contents and methods which are congruent with their and their community needs and problems. State role must be reduced to that of supporting rather than controlling. The people themselves must be aware and confident of their potential to do the job. They must realize state-centered education is far from being responsive to their needs and problems. Thus, this common, people's consciousness must be furred using a number of approaches, i.e., political democratization, decentralization of power, condemnation of social injustice, making the mass media tool for educational and concept dissemination campaign, setting up people's, bureaucrats', and students organizations, etc.,

coordinated by a central body such as people's assembly. This body serves as a forum wherein information and people's education needs and problems get heard and spread to other social institutions and finally to the people themselves. At the same time, the technocrats must take advantage of any available conditions, join hands and organize. As far as the state is concerned, it must relinquish its grip on power and decentralize it directly to the people in every aspect in order to enable them to organize their own education.

In conclusion, for this great concept to become a reality and in addition to serious state attempt to decentralize power the people themselves must, of great priority, realize their own power and potential and push themselves to participate more both in education and society.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved